

**STOCKHOLMS
STADSHUS AB**
En del av Stockholms stad

Sid. 1 (43)
2019-09-17

Utfallsrapport Tertial 2 2019 Stockholm Vatten och Avfall

Innehållsförteckning

Sammanfattande kommentar	3
Analys av ekonomisk utveckling	4
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	8
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	8
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	9
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	11
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet	11
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	11
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	11
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	12
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	13
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	13
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	13
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	34
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	34
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	36

Bilagor

Bilaga 1: Strategisk plan 2020-2024

Bilaga 2: SVOA stora projekt T2 2019

Sammanfattande kommentar

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stockholm Vatten och Avfall arbetar för att vara en attraktiv arbetsgivare och arbetar aktivt med likabehandlingsfrågor samt en god arbetsmiljö, risk- och sårbarhetsanalyser och åtgärdsplaner. Bolaget är också aktivt i samarbete med andra delar av staden för att bidra till att fler stockholmare kommer i arbete.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

De flesta av ägardirektiven som direkt riktar sig till Stockholm Vatten och Avfall återfinns inom hållbarhetsområdet. Här inryms stora delar av bolagets verksamhet som utveckling av avfallshanteringen, arbete för att minska utsläpp till vatten, satsningar för att påverka stockholmarna till en hållbar livsstil och åtgärder för att effektivisera energianvändningen.

Bolaget arbetar mot högt uppsatta mål för dricksvattenkvalitet, insamling och behandling av avfall, avloppsrening samt hantering av vattenläckor och avloppsstopp så att våra kunder fortsätter vara nöjda med våra tjänster.

Reningen av avloppsvatten sköts på ett klimatsmart sätt med värmeåtervinning av spillvattnet och en hög biogasproduktion. Det pågår en rad aktiviteter för att nå upp till målen inom miljöområdet, inte minst för att nå det högt uppsatta målet för matavfallsinsamling. Stockholm Vatten och Avfall driver projektet för Stockholms framtida avloppsrening (SFA), som kommer att ha stora positiva miljöeffekter genom bättre rening, mindre bräddningar samt mindre utsläpp av växthusgaser.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stockholms taxor är idag bland de lägsta i landet. Taxorna kommer dock att öka under kommande år som en följd av stora kapacitets- och miljöinvesteringar i verksamheten. Stockholm Vatten och Avfall arbetar för en ökad helhetssyn och breddad kompetens inom sina ansvarsområden. Bolaget planerar för att öka förnysetakten på VA-ledningsnätet och ett flertal initiativ för kapacitetshöjande åtgärder och underhåll på verk och ledningsnät pågår.

Ett flertal initiativ pågår för att få en gemensam kundsyn och ett genomtänkt kundbemötande i en sammanhållen organisation för vatten, avlopp och avfall. För att tillgodose behoven hos våra olika kundgrupper pågår ett löpande arbete med att utveckla webblösningar som gör det enklare för kunder att utträta sina ärenden på webben genom självbetjäningslösningar. Arbetet med att införa en plattform för digital tillgänglighet och ytterligare förenkling för kommunikation och service för kunder och entreprenörer fortsätter.

Bolaget arbetar med flera initiativ för utveckling av socialt och miljömässigt kravställande samt uppföljning vid upphandlingar.

Strategisk planering

Stockholm Vatten och Avfall har i sitt strategi- och målarbete genomfört en analys avseende utmaningarna fram till 2040. De största utmaningarna som identifierats är befolkningsökningen, klimatets påverkan på våra system och omvärldens krav (t ex ny lagstiftning och förändrade gränsvärden). Dessa ligger till grund för den strategiska planen och bolagsmålen som återges under respektive fokusområde.

Arbetet med Stockholms framtida avloppsrening fortskrider och en utbyggnad och uppgradering av Henriksdals reningsverk pågår för att klara stadens snabba befolkningsökning.

För att nå stadens ambitionsnivå med målsättning för insamlat matavfall till biologisk behandling finns en särskild projektorganisation på plats. Bolaget planerar även att uppföra en anläggning för mottagning, sortering och förbehandling av matavfall lokaliserad till stadens mark i anslutning till Högdalenverket. På grund av förseningar i detaljplanearbetet har tidplanen för sorterings- och matavfallsanläggningen förskjutits. Anläggningen kommer inte att ha full kapacitet förrän år 2022, vilket innebär att bolaget ser hinder i att nå målet inom den uppsatta tidsperioden.

Verksamhetsidé för Stockholm Vatten och Avfall: Vi är en samhällsbyggare i framkant som driver och utvecklar vatten- och avfallstjänster med miljöfokus för invånare, företag och intressenter i ett Stockholm som växer.

Vision för Stockholm Vatten och Avfall till år 2040: Tillsammans för världens mest hållbara stad.

Visionen är avstämd med stadens ledning och stödjer stadens vision Ett Stockholm för alla.

Bolagsmål: Utifrån ägardirektiv, vision och identifierade utmaningar har ledningen fastställt följande bolagsmål som bryts ned i linjeorganisationen till avdelningsmål och enhetsmål:

Vi har hållbara effektiva processer	Vi finns till för våra kunder	Vi är en attraktiv arbetsgivare	Vi ska öka kapaciteten och säkerställa kvaliteten på dricksvatten	Vi ska öka kapaciteten för avledning och rening av avloppsvatten	Vi ska skapa effektiva lösningar för omhändertagande av avfall
-------------------------------------	-------------------------------	---------------------------------	---	--	--

Bolagsmålen finns angivna under respektive uppdrag och fokusområde nedan.

Avdelningarnas och enheternas mål är strategiska och syftar till att utveckla och förbättra verksamheten. Avdelnings- och enhetsmålen är förbättringsmål som visar vad som ska uppnås på c:a 5 års sikt och 1 års sikt. Målen konkretiseras och följs upp med hjälp av indikatorer och aktiviteter. Målen bryts även ned på medarbetarnivå vid de återkommande medarbetarsamtalen.

Analys av ekonomisk utveckling

Koncernen Stockholm Vatten och Avfall

Resultaträkning

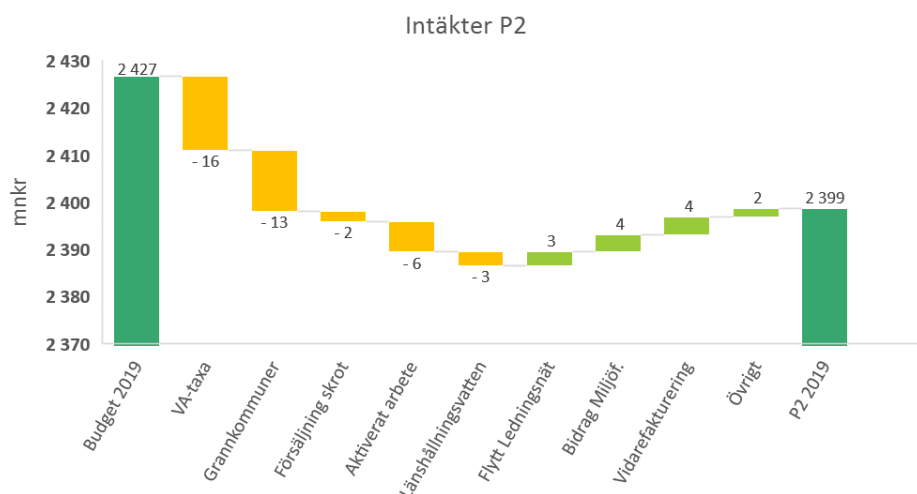
(mnr)	januari-augusti			helår		
	2019	2019	Diff	2019	2019	Diff
	Utfall	Budget		Prognos 2	Budget	
Taxebaserade intäkter	1 248	1 267	-19	1 883	1 899	-16
Övriga intäkter	267	272	-5	405	410	-5
Summa externa intäkter	1 516	1 539	-23	2 288	2 309	-21
Aktiverat arbete	64	73	-9	111	118	-7
Summa intäkter	1 580	1 612	-32	2 399	2 427	-28
Varor/Material/Kemikalier	-55	-62	6	-85	-93	8
Entreprenadkostnader	-423	-396	-27	-665	-608	-57
Energikostnader	-87	-92	5	-133	-139	6
Skadeståndskostnader	-7	-10	3	-12	-15	3
Konsultarvoden	-45	-50	6	-77	-75	-2
Personalkostnader	-315	-330	15	-491	-502	11
Övriga externa kostnader	-291	-296	5	-457	-442	-15
Summa driftkostnader	-1 223	-1 236	13	-1 920	-1 874	-46
Driftresultat	357	376	-19	479	553	-74
Koncerninterna intäkter och kostnader	0	0	0	0	0	0
Resultat före avskrivningar och finansnetto	357	376	-19	479	553	-74
Avskrivningar	-247	-227	-20	-378	-340	-38
Finansnetto	-59	-76	17	-88	-114	26
Resultat efter finansnetto	52	74	-22	13	99	-86

Bolagets resultat efter finansnetto uppgår till 13 mnr i prognos 2 (P2) 2019, att jämföra med 99 mnr i budget. Utfall i tertial 2 (T2) uppgår till 52 mnr, att jämföra med 74 mnr i budget för perioden. Nedan kommenteras stora förändringar i intäkter och kostnader.

Intäkter P2 2019 (helår)

Intäkterna förväntas bli 28 mnkr lägre än budget vilket är i linje med P1, men motsvarar en minskning med 1% jämfört med budget.

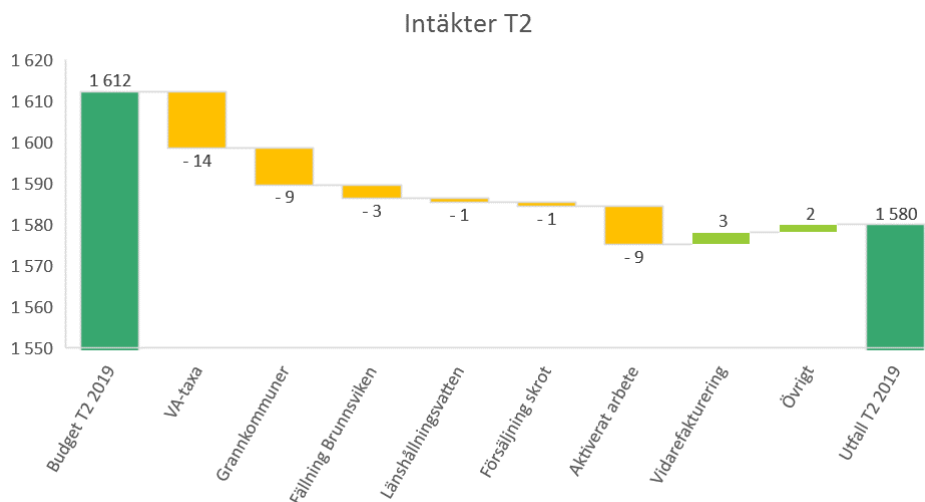
VA-verksamhetens taxeintäkter minskar med 16 mnkr vilket beror på att lägre flöden prognostiseras. Grannkommunintäkterna minskar med 13 mnkr. Orsaken är dels högre beräknade flöden i budget men också en prisjustering som påverkar med 7 mnkr. Avfallstaxans intäkter är 2 mnkr lägre än budget framförallt pga mindre försäljning av skrot. Färre nedlagda timmar på projekt medför att aktiverat arbete minskar med 6 mnkr. Lägre intäkter för länshållningsvatten om 3 mnkr beror på ett högre beräknat pris i budget. Flytt av ledningsnät ger 3 mnkr i högre ersättning och bidrag från miljöförvaltningen påverkar med 4 mnkr.

Intäkter T2 2019 (januari-augusti)

Intäkterna är 32 mnkr lägre än budget vilket motsvarar en minskning med 2%.

VA-verksamhetens taxeintäkter minskar med 14 mnkr vilket beror på att lägre flöden prognostiseras. Grannkommunintäkterna är 9 mnkr lägre än budget till största del för det gjorts en prisjustering som inte var känd vid budgettillfället. Inom ledningsnät har vi 3 mnkr lägre intäkter jämfört med budget, vilket huvudsakligen är hänförligt till periodisering av arbetet med fällning av Brunnsviken. Avlopp har lägre intäkter då priset för länshållningsvatten blev lägre än vad som beräknats i budget. Intäkter för aktiverat arbete är 9 mnkr lägre än budget, dels pga att färre projekttimmar i tertialet än planerat och dels för att vissa projekt (t ex SFV) har senarelagts. Inom projektavdelningen är intäkterna 3 mnkr högre än budgeterat, vilket till största delen avser vidarefakturerade kostnader.

Driftkostnader P2 2019 (helår)

Driftkostnaderna ökar med 46 mnkr jämfört med budget 2019 vilket är i linje med P1, men motsvarar en ökning med 2% jämfört med budget.

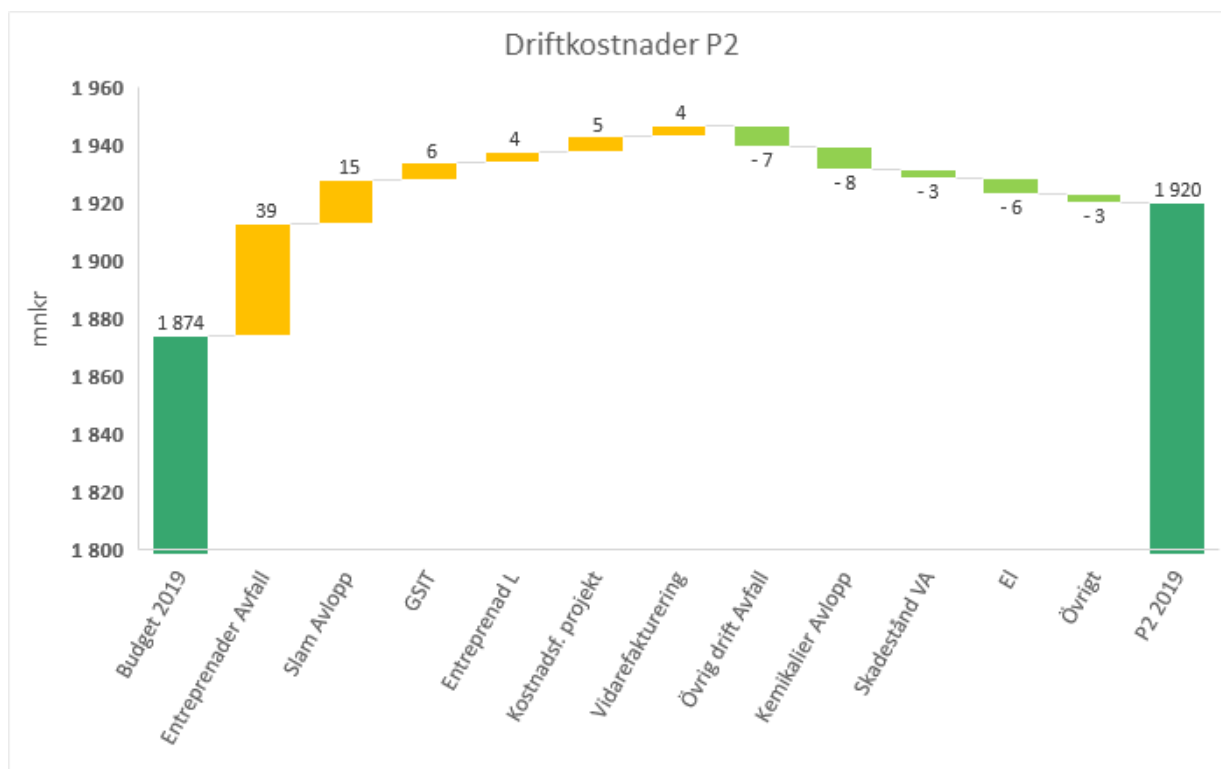
Den största orsaken till kostnadsökningen är att entreprenadkostnader för insamling och behandling inom avfallsverksamheten ökar med 39 mnkr. Nytt tidsbegränsat övergångsavtal påbörjas fjärde kvartalet 2019 där stor fokus är på ökad servicenivå. Den andra stora kostnadsökningen beror på ny hantering av slam från avloppsreningsverken vilket motsvarar 15 mnkr.

Kostnadsförda projekt, dvs projekt som inte kommer aktiveras, uppgår till 5 mnkr. Av dessa motsvarar Hörningsnäs merparten med 2,4 mnkr. Projektet avsåg ledningsbyggnation som inte godkändes vid slutbesiktning. Leverantören har gått i konkurs och SVOA behöver bygga om ledningen i sin helhet.

Den försenade implementationen av GSIT-projektet ger en kostnadsökning med 6 mnkr.

Avfalls övriga driftkostnader minskar med 7 mnkr pga lägre förbränningskostnader i Högdalen samt att matavfallsinsamling inte kommit upp till budgeterade volymer. Kemikaliekostnaden för avloppsrening minskar med 8 mnkr pga lägre behov av dosering på reningsverken. Priset för elcertifikat och elskatt är 6 mnkr lägre. Skadeståndskostnaderna beräknas bli lägre än budgeterat pga att vi ser ett lägre utfall de första åtta månaderna.

Kostnaden för inhyrd personal ökar med 9 mnkr. Orsaken är dels att rekrytering inte skett i den takt som var planerad, men även ett ökat behov av resurser på kundtjänst i samband med driftsättning av det gemensamma verksamhetssystemet BFUS samt hanteringen av avfallskunder. Dock vägs detta upp av att vi har förseningar av rekrytering av egen personal vilket minskar kostnaderna med 11 mnkr. Båda dessa poster redovisas under övrigt i diagrammet.

Driftkostnader T2 (januari-augusti)

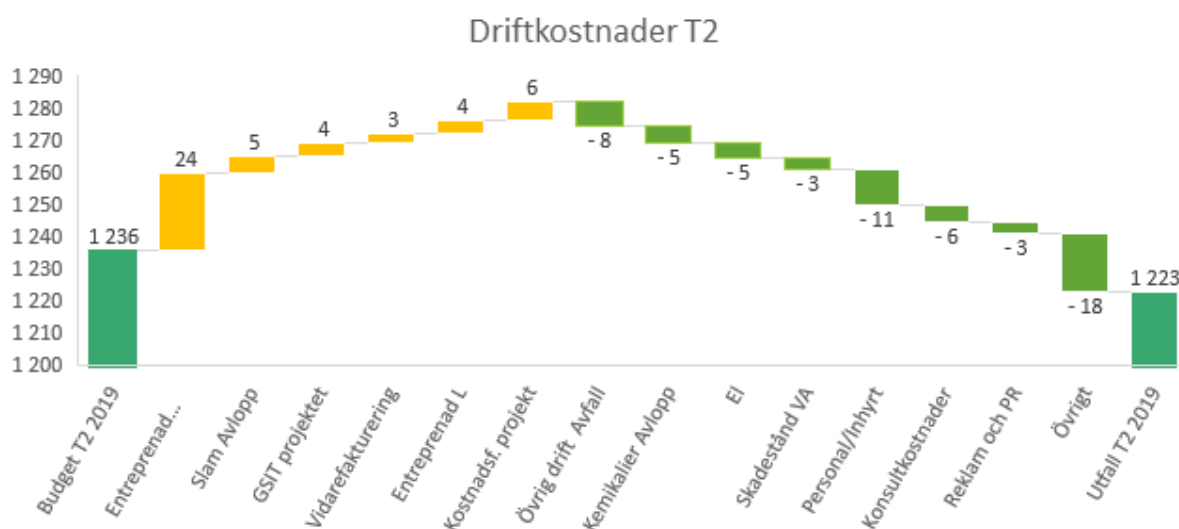
Driftkostnaderna i T2 är 13 mnkr lägre än budget, vilket motsvarar 1,1%.

Huvudorsaken är att entreprenadkostnaderna för avfallsverksamheten, insamling och behandling ökat med 24 mnkr jämfört med budget (se notering driftkostnad P2 ovan). Nytt avtal för hantering av slam från avloppsreningsverken kostar 5 mnkr mer än budgeterat.

Kostnaderna för GSIT-projektet ökar med 4 mnkr pga den försenade driftsättningen. Kostnadsförda projekt uppgår till sammanlagt 6 mnkr (se notering driftkostnad P2 ovan).

Avfalls övriga driftkostnader minskar med 8 mnkr pga lägre förbränningskostnader i Högdalen samt att matavfallsinsamlingen inte kommit upp till budgeterade volymer. Kemikaliekostnaden för avloppsrening minskar med 5 mnkr pga lägre behov av dosering på reningsverken. Priset för elcertifikat och elskatt är 5 mnkr lägre. Skadeståndskostnader är lägre än budgeterat under perioden.

Kostnaden för inhyrd personal ökar med 4 mnkr för att täcka upp för senare rekrytering mm. Kostnaden för egen personal är 11 mnkr lägre, främst inom avlopp, pga senare rekryteringar och vakanser. Därutöver är pensionskostnaderna 4 mnkr lägre än budgeterat. Konsultkostnaderna är lägre pga försenade projekt främst inom projektavdelningen. Kostnaden för reklam och PR är lägre, dels för vi kunnat välja billigare digitala alternativ och dels för att vissa aktiviteter har förskjutits.

Avskrivningar och finansnetto

Resultaträkning

(mnkr)	januari-augusti			helår		
	2019 Utfall	2019 Budget	Diff	2019 Prognos 2	2019 Budget	Diff
Avskrivningar	-247	-227	-20	-378	-340	-38
Finansnetto	-59	-76	17	-87	-114	27
Resultat efter finansnetto	51	74	-23	16	99	-83

Avskrivningar prognostiseras både utifrån befintliga anläggningstillgångar och beräknad aktivering (samt antagande om ekonomisk livslängd). I prognos 2 står befintliga anläggningstillgångar för 364 mnkr av avskrivningarna och förväntad aktivering motsvarar 14, dvs totalt 378 mnkr.

Vid budgettillfället 2018 var befintliga avskrivningar 313 och vi prognostiserade aktiveringar till 27 mnkr. I slutet av 2018 intensifierades arbete med aktiveringar, vilket ledde till att avskrivningskostnaderna ökade markant.

Finansnetto består nästan uteslutande av räntekostnader för upplåningen från Stockholms stad. Genomsnittlig räntesats vid budget var 0,95% medan den i P2 är 0,82%, vilket förklarar i hela minskningen i räntekostnad mellan prognos och budget. Snittskulden är i linje med budget.

Investeringar

(mnr)	januari-augusti			helår		
	2019 Utfall	2018 Utfall	Diff	2019 Prognos 2	2019 Budget	Diff
Vattenproduktion	115	111	4	241	248	-7
Ledningsnät - befintligt nät	363	252	111	555	428	127
Ledningsnät - exploateringsområden	657	415	242	890	700	190
Avloppsrening	145	50	94	339	336	3
Avfall	12	15	-3	109	239	-130
Övriga investeringar	9	9	0	29	28	1
Summa exkl uppdragsinvesteringar och	1 300	852	448	2 164	1 979	185
Uppdragsinvesteringar	13	7	5	35	57	-22
Summa exkl SFA	1 313	859	454	2 199	2 036	163
SFA	460	393	67	847	1 150	-303
Summa inkl SFA	1 773	1 252	521	3 046	3 186	-140

Bolagets investeringar prognostiseras till 3 046 mnr att jämföra med budget 3 185 mnr. De huvudsakliga skillnaderna mellan årsprognos och budget är att:

- Ledningsnät, befintligt nät ökar med 127 mnr pga mindre avvikelser på många mindre projekt.
- Ledningsnät, exploateringsområden ökar med 190 mnr främst pga fördyringar på Mälarbanan, Storängen och Årstafältet.
- Avfallsverksamhetens investeringar minskar med 130 mnr då entreprenadstart för HSMA är framskjuten. Bygg- och anläggningsupphandlingen är avbruten p g a väldigt högt anbud. Beslut har tagits att avstå från totalentreprenad och istället upphandla per disciplin.
- SFA:s investeringskostnader minskar med 303 mnr. Byggstart för tunnel är framskjuten till 2020. Under 2019 planeras endast förberedande arbeten såsom infiltrationsanläggningar och ledningsomläggningar, vilket motsvarar en minskning om 171 mnr. Bergarbeten i Sickla förskjuts då bygglov ännu inte erhållits och prognosen för elentreprenad är sänkt efter kontraktsskrivning, vilket ger en ytterligare minskning om 84 mnr.

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stockholm Vatten och Avfall bidrar till att skapa sysselsättning och inkludering genom egna insatser likväl som att ta fram Stockholmsjobb, feriearbeten och praktikplatser i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen. Bolaget arbetar aktivt för att upprätthålla en respektfull och likabehandlande arbetsmiljö med likabehandling.

För att skapa en trygg och säker arbetsmiljö samt för att hålla en god beredskap för att hantera oförutsedda händelser arbetar bolaget systematiskt med risk- och sårbarhetsanalyser samt åtgärdsplaner.

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Analys

SVOA har ett väl utvecklat samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen för att erbjuda möjligheter till arbete för fler stockholmare. Vidareutveckling av samarbetet med arbetsmarknadsförvaltningen kring att erbjuda möjligheter för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden kommer att fortgå under 2019 men även etablering av samarbete med branschorganisation och arbetsgivarorganisation.

För stadens feriearbetare finns ett särskilt introduktionsprogram som genomförs parallellt med feriearbetet. Programmet syftar till att marknadsföra bolagets olika verksamhetsområden och yrkesroller för ungdomarna. Ambitionen är att stimulera till gymnasieval inom bolagets kritiska kompetensområden och på lång sikt påverka bolagets förutsättningar för kompetensförsörjning.

2019 har bolaget tillhandahållit 12 st ferieplatser att tillsättas via stadens stadsdelar. Antalet tillhandahållna platser har minskat sedan 2018 med anledning av att bolagets säkerhetsregler skärpts vid tillsättning av nya medarbetare, praktikanter och feriearbetare. För de anläggningar som är skyddsobjekt krävs säkerhetsprövning för samtliga individer som ska vistas där. Dessa anläggningar har tidigare tagit emot ett stort antal ferieungdomar, men då individerna inte varit kända för bolaget i tid för att utföra säkerhetsprövning, har det under 2019 inte varit möjligt att erbjuda ferieplatser på samtliga anläggningar.

Inför 2020 ska förutsättningarna ses över och möjligheterna till begränsad tillgång till anläggningarna ska utredas för att eventuellt hitta vägar att möjliggöra fler ferieplatser.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Bidra till ett ökat antal aktivitetsinsatser, bland annat, Stockholmsjobb, som sänker trösklar till jobb och underlättar inträde på arbetsmarknaden	 Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	4	7	7	
	Analys Under perioden har bolaget tillhandahållit 4 platser för kommunala visstidsanställningar (uppstartsjobb) att tillsättas genom Stadens åtgärdsprogram. Dock har det varit svårt för staden att fylla de tillhandahållna platserna men vår uppfattning är att vi kommer nå årsmålet.				
	  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	12	12	12 st	
	Analys I år tillhandahöll Stockholm Vatten och Avfall 12 st feriejobb, vilket är en sänkning gentemot föregående år. Anledningen till att vi i år tog emot färre feriejobb var ökade säkerhetskrav på våra anläggningar.				
	  Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	4	7	7	
	Analys Under perioden har bolaget tillhandahållit 4 platser för kommunala visstidsanställningar (uppstartsjobb) att tillsättas genom Stadens åtgärdsprogram. Dock har det varit svårt för staden att fylla de tillhandahållna platserna men vår uppfattning är att vi kommer nå årsmålet.				
	   Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	12 st	12	12 st	
	Analys Alla tillhandahållna ferieplatser kunde tillsättas via stadens stadsdelsförvaltningar.				

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Analys

Stockholm Vatten och Avfall arbetar på ett systematiskt sätt med risk- och sårbarhetsanalyser och åtgärdsplaner för att hålla arbete i offentliga miljöer trygga, likabehandlande och respektfulla. I slutet att

2018 tog bolaget initiativ till att höja ambitionerna i arbetet med att förebygga korrupktion och oegentligheter genom en övergripande riskanalys av området i bolagsledningen.

Under perioden har ett förbättringsarbete genomförts kring bolagets krisledning och en ny organisation är tillsatt med nya roller som nu ska utbildas. Utöver detta har mobiliseringsplanen uppdaterats och en ny stabarbetsplan samt agenda för möten är framtagen. En krisledningshandbok har tagits fram och äldre dokumentation har uppdaterats, inaktiveras eller tagits bort.

Bolaget arbetar aktivt med aktiviteterna från risk.- och sårbarhetsanalysen och arbete pågår med att etablera en gemensam riskanalysmodell och verktyg för bolaget.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet	
 Upprätthålla en god beredskap för att hantera oförutsedda händelser inom respektive ansvarsområde, vilket bl a innebär att berörda funktioner utbildas och övas kontinuerligt samt att upprätta planer för ledning och kommunikation.					 Genomföra skrivbordsövning med ny krisledningsorganisation	
					Analys Skrivbordsövning kommer att genomföras i december 2019.	
					 Utbilda nya medlemmar i krisledningsorganisationen	
					Analys Utbildning kommer genomföras i oktober.	
					 Utse medlemmar i ny krisledningsorganisation	
					Analys Byte av krisledningsorganisation genomfördes i augusti enligt plan.	
 Öka verksamhetens robusthet genom åtgärder som baseras på årliga risk- och sårbarhetsanalyser	 Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)			100 %	 Genomföra alla steg i Stadens RSA	
	Analys De flesta åtgärderna för 2019 genomförs enligt plan och resterande ska kunna slutföras före årsskiftet.					Analys Alla steg har genomförts i alla RSA stegen och i den takt som Staden har skickat ut dem.
						 Fastställd tidplan för informationsklassningar
						Analys Vi har tagit fram en tidplan och har hunnit med fler informationsklassningar än målet var för 2019.
						 Ta fram en generell modell för riskanalys
						Analys

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					Modellen är klar och publicerad i Kompassen. Modellen som tagits fram är en modell som är generell och som ska fungera för de flesta situationer samt vara så enkel att en ny användare inte ska känna ett motstånd

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

—

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Säkerställa att stockholmarna som kommer i kontakt med kommunkoncernen ska behandlas och bemötas likvärdigt och respektfullt.					✓ Utbildning i kundbemötande
					Analys Kundbemötandebildning klar och utbildningstillfällen är inplanerade under hösten.

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stockholm Vatten och Avfall bidrar till målet genom att försörja Stockholm med ett hälsosamt och gott dricksvatten med hög kvalitet och tillgänglighet, genom att avfallshanteringen sköts på ett effektivt sätt och genom att avbrott i leveranserna åtgärdas snabbt. Bolaget bidrar aktivt i planeringen för ett växande Stockholm genom sitt deltagande i stadens exploateringsprojekt och arbetar för att komma in i ett tidigt skede i stadens planering.

Reningen av avloppsvatten sköts på ett klimatsmart sätt med värmeåtervinning av spillvattnet och en hög biogasproduktion. Det pågår en rad aktiviteter för att nå upp till målen inom miljöområdet, inte minst för att nå det högt uppsatta målet för matavfallsinsamling, som vi med största sannolikhet inte kommer att kunna nå inom målsatt tidsperiod. Stockholm Vatten och Avfall driver projektet för Stockholms framtida avloppsrening (SFA), som kommer att ha stora positiva miljöeffekter genom bättre rening, mindre bräddningar samt mindre utsläpp av växthusgaser. Arbetet med energieffektiviserande åtgärder fortgår utifrån resultatet från genomförd energikartläggning.

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

—

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Analys

För att bidra till ett växande Stockholm utvecklar vi våra processer och organisation för exploateringsprojekt och deltar i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av infrastruktur. Vi arbetar för att VA- och avfallsfrågorna ska komma in i ett tidigt skede i stadens planering.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
Delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar utifrån behov av teknisk infrastruktur	Följning av projektplan/beslut för Stockholms Framtida Avloppsrening, bedömning 1-3	3	3	3	
	Analys Tidplanen justerades i november 2018, inga justeringar mot detta väntas under året.				
	Förnysetakt	3	3	3	
	Analys Sedan rapportering i samband med tertial 1 har såväl datainsamling som investeringar intensifierats och för samtliga kategorier har takten förbättrats. För spillvattennätet har dock målvärde 3 inte uppnåtts eftersom vi inte kunnat använda schaktfria metoder i tillräcklig utsträckning beroende på typ av projekt som genomförts. Under hösten kommer denna fråga att belysas och om möjlighet finns, öka andelen schaktfria projekt.				
	Investeringsnivå för befintligt ledningsnät (mnkr)	363	555	428	
	Analys Helårsprognosen är högre än budget. Men totalen för hela bolaget är i linje med budget.				
	Uppnådda reningsresultat för avloppsvattenreningen (skala 1-3, där 3 betyder att målet är uppfyllt)	3	3	3	
	Analys Avloppsreningsverken har uppfyllt kraven på reningsresultat trots bebränsad kapacitet med anledning av ombyggnationen i Henriksdal.				
					Ta fram VA-policy
					Analys Policyn är i princip klar, ärendet ska upp till Stockholm Vatten och Avfalls styrelse i oktober 2019.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					 Utveckla ett systematiskt arbetssätt för långsiktig planering av ledningsnätets utveckling.
					Analys Arbetet är mer krävande än vi insåg vid planeringen. Vi har hållit tre workshops under våren med mellanliggande arbete men behöver mer tid för bra kvalitet i det systematiska arbetssättet.

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
	  Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	90,7 %	91 %	87 %	
	Analys Värdena är baserade på personbilar samt lätta lastbilar. Om tunga lastbilar inkluderas så blir procentsatsen något högre.				

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Analys

De flesta av ägardirektiven som direkt riktar sig till Stockholm Vatten och Avfall återfinns inom hållbarhetsområdet. Här inryms stora delar av bolagets verksamhet som utveckling av avfallshanteringen, arbete för att minska utsläpp till vatten, satsningar för att påverka stockholmarna till en hållbar livsstil och åtgärder för att effektivisera energianvändningen. Klimatpåverkan har identifierats som en av de stora utmaningarna framöver, och ligger också till grund för att bolagsmålen på kort och lång sikt ska sträva mot att minska stadens sårbarhet för ett klimat i förändring.

Stockholm Vatten och Avfall arbetar mot högt uppsatta mål för dricksvattenkvalitet, insamling och

behandling av avfall, avloppsrening samt hantering av vattenläckor och avloppsstopp så att våra kunder fortsätter vara nöjda med våra tjänster.

För att bidra till ett växande Stockholm utvecklar vi våra processer och organisation för exploateringsprojekt och deltar i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av infrastruktur. Vi arbetar för att VA- och avfallsfrågorna ska komma in i ett tidigt skede i stadens planering.

Stockholm Vatten och Avfall har en energikrävande verksamhet, framför allt behövs mycket el för att driva pumpar i verk och ledningsnät. Energianvändningen kommer att öka i och med ny reningsteknik, mer nederbörd samt en växande stad. Arbeta med energieffektivisering pågår som ett resultat från genomförd energikartläggning. Under året kommer bolaget att genomföra insatser för att identifiera möjlig driftoptimering samt initiera energibesparande åtgärder inom olika områden.

När energikartläggningen är slutförd kommer åtgärder för energieffektivisering att planeras. I reningsverken produceras rågas, som i första hand uppgraderas till fordonsbränsle och därigenom minskar användningen av fossila bränslen.

Stockholm Vatten och Avfall har tagit fram en modell för att mäta bolagets klimatpåverkan genom fotavtryck för växthusgaser. Modellen för att jämföra växthusgasutsläpp är beslutad att göras enligt Greenhouse Gas Protocol Standards (GHG-protocol). En enkel gap-analys är genomförd och en första insamling av data har påbörjats för att kunna göra en vidare gap-analys över vilka data som saknas. Insamling av data pågår och rapporten över sammanställning beräknas vara klar i december. Analysen görs när sammanställningen är klar, vilket preliminärt beräknas till januari 2020. Åtgärder sätts in under 2020.

Solcellsanläggning planeras att monteras under hösten 2019.

Klimatförändringar kan leda till fler problem med bräddningar och översvämningar på grund av större och mer frekventa skyfall samt försämrad kvalitet på råvattnet som tas ur Mälaren. Bolaget genomför en rad åtgärder och utredningar för att minska verksamhetens sårbarhet. Bland annat ger skyfallskartan bättre förutsättningar för att planera för åtgärder. I projektet för Stockholms Framtida Avloppsrening (SFA) tas höjd för att hantera ökade vattenflöden. Tekniker för att hantera sämre råvattenkvalitet utreds.

Bolaget bidrar på många olika sätt till en hållbar vattenanvändning, inte minst genom att påverka invånarnas beteende genom information och kommunikation samt driva SFA-projektet. Stockholm Vatten och Avfall upprättar tillsammans med Miljöförvaltningen åtgärdsprogram för Stockholms vattenförekomster för att uppnå en god vattenstatus. Bolaget medverkar i strategiskt arbete för hållbara lösningar för dagvattnet. Arbeta pågår för att öka lokalt omhändertagande av dagvatten vid nyanslutningar till ledningsnätet. Kapacitetshöjande åtgärder på avloppsledningsnätet planeras för att minska bräddningar och Stockholms Framtida Avloppsrening kommer innebära att bräddpunkter byggs bort.

Vattenproduktion

Bolagsmål: Vi ska öka kapaciteten och säkerställa kvaliteten på dricksvatten

Stockholm växer och inom tio år når vi gränsen för vår nuvarande produktionskapacitet för dricksvatten, även om kapacitetstaket nås redan idag under perioder med hög förbrukning. Målen i den regionala vattenförsörjningsplanen ställer stora krav på redundans och driftsäkerhet. Bland annat står det att *Ett av länets fem stora vattenverk ska kunna tas ur drift i en månad och leveransen av dricksvatten i regionen skall ändå kunna fortgå utan samhällskritiska störningar*. För att uppnå detta mål krävs insatser för att öka redundansen i våra anläggningar och säkerställa drift även under ansträngda förhållanden.

Vi planerar därför att öka kapaciteten genom anläggning av en ny produktionslinje på Lovö vattenverk, hantera de nuvarande flaskhalsar som verkens långsamfilter utgör samt att säkra nuvarande anläggningsfunktion.

För att säkerställa vattenkvaliteten i reservvattentäkten Bornsjön måste fosforbelastningen minska. Nya

Bornsjöverket skapar goda förutsättningar för detta. Genom att öka överföringskapaciteten från Bornsjön till Norsborgs vattenverk säkerställs leveransförmågan vid bortfall av råvatten från Mälaren.

Eftersom vattenproduktionen är en viktig samhällsfunktion ska skalskydd och processövervakning förbättras, vilket bland annat identifierats i risk- och sårbarhetsanalyser. Insatser i nuvarande anläggningar för att säkra dess funktion och kapacitet kommer att genomföras.

Ett växande Stockholm innebär ett större behov av dricksvatten, vilket ökar sårbarheten i förmågan att distribuera dricksvatten. Vi måste därför bygga ut vattenledningsnätet för att säkerställa den framtida leveransförmågan. Vi ska också göra insatser för att minska vattenförluster och säkerställa dricksvattenkvaliteten i distributionsanläggningarna (reservoarer och pumpstationer) och i ledningsnätet.

För en effektivare hantering samlas nödvändiga investeringar i ett övergripande program, Stockholm Framtida Vattenförsörjning (SFV).

Att åstadkomma under perioden 2019-2024:

- Öka kapacitet i kritiska delar av huvudvattenledningsnätet.
- Arbeta enligt plan för om- och nybyggnation av reservoarer.
- Genom strategisk analys av flödesmätning och läcksökning få bättre kunskap om ledningsläckage och därefter sätta en målnivå avseende läckage.
- Genomföra och utvärdera pilotprojekt för fjärravlästa mätare hos kund.
- Fastställa principer och förutsättningar för beräkning av dimensionerande flöden för VA-struktur och verk.
- Säkrad processövervakningen för verk och ledningsnät.
- Utbytt och väl fungerande skalskydd.
- Säkra markåtkomst för framtida anläggningar och ledningar.
- Förstärkt överföringskapacitet från Bornsjön till Norsborg samt utreda tillskott av grundvatten vid Norsborg i händelse av att Mälaren är utslagen.
- Fyra stycken nya långsamfilter på Östra Norsborg.
- Renovering av snabbfilterhallar på Lovö för senare konvertering till kolfilter.
- Teknikval för produktionslinje på Lovö.
- Plan och projektering för ny produktionslinje på Lovö.
- Systematisera arbetsmetodik för förnyelseplanering.
- Utveckla samarbete med länets övriga dricksvattenproducenter för att säkerställa den regionala vattenförsörjningen.

Avloppsrening

Stockholm Vatten och Avfall bedriver ett uppströmsarbete för att hindra utsläpp av gifter till avloppet från industrier. I arbetet ingår information och kontroll tillsammans med Miljöförvaltningen. I övrigt arbetar bolaget mot målet genom att ställa miljökrav i upphandlingar och att bedöma och begränsa de kemikalier som finns i verksamheten.

Bolagsmål: Vi ska öka kapaciteten för avledning och rening av avloppsvatten

För att möta behoven från en ökande befolkning, klimatförändringar samt skärpta reningskrav byggs Henriksdals reningsverk om med ökad kapacitet och ny reningsteknik. Bromma reningsverk ska läggas ned och avloppsvattnet som idag går till Bromma reningsverk kommer att ledas över till Henriksdals reningsverk. Ombyggnaden kommer att innebära påfrestningar för den löpande driften på både Henriksdal och Bromma. Verksamheten måste arbeta systematiskt med förbättringsprojekt för att klara de nya kraven i tillståndet trots ökad belastning. Speciellt vid Henriksdal kommer ombyggnaden att påverka möjligheten att producera biogas, vilket ger sämre förutsättningar att leva upp till ägardirektivet om ökad biogasproduktion. Bolagets delägarskap i SYVAB, som renar delar av Stockholms avloppsvatten i Himmerfjärdsverket, bidrar till ytterligare kapacitet och utveckling fram till att avtalet för anslutning av Stockholms stad löper ut.

Mot slutet av perioden behöver vi ta fram en plan för utveckling av reningskapacitet då vi enligt dagens befolkningsprognoser når dimensionerande kapacitet tidigare än år 2040.

En annan stor utmaning är att klara skärpta krav på slamkvaliteten. Regeringens uppdrag om framtida slamhantering, med krav på att utvinna fosfor och förbud mot spridning på mark kommer att påverka vår verksamhet. Arbetet med att förhindra utsläpp till avloppsledningsnätet som förorenar avloppsslam och avloppsvatten behöver intensifieras likväl som att hitta hållbara och långsiktiga avsättningsmöjligheter samt lagringsytor för slammet.

Spill- och dagvattennätet behöver underhållas och anpassas för att klara påfrestningen från ett förändrat klimat där häftiga skyfall blir allt vanligare. För att möta behoven måste förnysetakten öka och vi behöver särskilja dag- från spillvattenförande ledningar i den mån det är möjligt. För att åtgärda kapacitetsbrister, felkopplingar och inläckage ska vi öka den systematiska egenkontrollen och vidta åtgärder därefter.

Hanteringen av dagvatten är en viktig fråga och vi måste arbeta för att skapa en samsyn i staden genom stadens dagvattenstrategi. Bolaget ska i såväl egeninitierade som exploateringsprojekt följa de anvisningar och riktlinjer som gemensamt tagits fram i staden, Vi ska säkerställa att våra dagvattenanläggningar fyller avsedd funktion och tillsammans med leverantörer, konsulter och högskolor driva utveckling inom ramen för våra behov. Genom lokala åtgärdsprogram ska vi bidra till att ekologisk och kemisk status vid behov förbättras i våra vattenförekomster. Vi ska medvetandegöra våra kunder om dagvattenfrågan, vikten av en god hantering samt förespråka lokalt omhändertagande av dagvatten.

Att åstadkomma under perioden 2019-2024:

- Strategi för att duplicera kombinerat ledningsnät och kontrollera inflöde/belastning till reningsverk.
- Samarbete för att minska ovidkommande vatten (dag- och dränvatten/skyfall/inläckage) samt säkerställa att nya anslutningar till spillvattennät är hushållsspillvatten eller jämförbart.
- Fastställt ansvar för funktion eller tvärfunktionell grupp som hanterar helhetsbilden av anslutning till avloppsledningsnätet.
- Säkra markåtkomst för framtida anläggningar och ledningar.
- Vid behov fastställa dimensionerande flöden för både ledningsnät och verk.
- Öka andelen tillståndsbaserat förebyggande underhåll i anläggningar och planerat förebyggande underhåll på ledningsnät.
- Handlingsplan utgående från föreslagen slamförordning, Revaq och för att återföra näringsämnen.
- Upprätta handlingsplan för att säkerställa lagringsytor för slam i Stockholmsområdet.
- Genomföra projektet Stockholms Framtida Avloppsrening samt åtgärder och anpassningar i de befintliga reningsverken enligt plan.
- Utveckla driftlabbet och ge förutsättningar för drift och optimering i takt med att nya processanläggningar installeras och för ökade krav på god egenkontroll.
- Delta och bidra i arbetet inom ramen för Stockholm och Huddinges dagvattenstrategier och de lokala åtgärdsprogrammen i syfte att nå god vattenstatus.
- Underhålla och utveckla dagvattenanläggningar anpassade för våra förhållanden.
- Systematisera arbetsmetodik för förnyelseplanering.
- Ta fram handlingsplan för läkemedelsrestrening.

Avfall

För att uppnå stadens långsiktiga mål för ökad matavfallsinsamling till biologisk behandling uppförs en sorteringsanläggning i Högdalen. Matavfallsinsamlingen i innerstaden sker via säckhämtning eftersom det praktiskt inte går att ha separat insamling i kärl, därför planeras för en lösning med optisk sortering.

Bolagsmål: Vi ska skapa effektiva lösningar för omhändertagandet av avfall

Stockholm Vatten och Avfalls avfallsplan för 2017-2020 visar stadens arbete med högt uppsatta mål för avfallshanteringen. Avfallsplanen omfattar hela stadens avfallshantering och innehåller mål och åtgärder

för såväl Stockholm Vatten och Avfall som andra verksamheter i staden.

Den största utmaningen för Stockholm Vatten och Avfalls del är en 70-procentig insamling av matavfallet till år 2022, vilket kräver stora satsningar på kommunikation, incitament och lösningar för matavfallsinsamling. En sådan lösning är uppförandet av en sorteringsanläggning i Högdalen.

Stockholm Vatten och Avfall ska förebygga uppkomsten av avfall och stävja matsvinnet genom informationsinsatser till invånare och verksamheter. Idag ses avfall mer och mer som en resurs och nya lösningar gällande förebyggande och återbruk kommer bli allt mer viktigt i hur bolagets verksamhet utvecklas. Vi ska stimulera återbruk, materialåtervinning och matavfallsinsamling genom kommunikation, taxestyning, utveckling av teknik och insamlingsmetoder samt tillsyn i nära samarbete med våra entreprenörer.

I och med att staden växer och förtätas krävs ytor för effektiv avfallshantering. Utmaningen att säkra mark på kort och lång sikt är en grundläggande del för verksamheten. Det gäller särskilt för stadens nuvarande och kommande behov av återvinningscentraler. En effektiv avfallshantering kräver flera parallella insamlingssystem, där Stockholm Vatten och Avfall i samverkan med andra parter ska vara drivande för att få till stånd nya innovativa lösningar.

Det finns ett stort och ökande nationellt såväl som internationellt fokus på plast i vårt samhälle. För avfallshanteringen innebär det bland annat ökade insatser för att minska mängden plastavfall, förbättra förutsättningarna för materialåtervinning, styra bort fossil plast från förbränning och att minska risken för nedskräpning.

Vidare satsningar behövs för att öka insamlingen av farligt avfall och skilja det från annat avfall. Bolaget ska fokusera på att utveckla bra insamlingslösningar för farligt avfall och genomföra effektiva informationsinsatser. Ett exempel är utplacering av automatiska miljöstationer. Avfallshanteringen ska anpassas bättre till människan och det innebär att vi måste utveckla insamlingssystemen för att göra dessa mer tillgängliga för invånarna och skapa en bra arbetsmiljö för våra entreprenörer.

För att kunna skapa effektiva lösningar för avfallshantering krävs att avfallsfrågorna kommer in i ett tidigt skede i stadsplanering och nybyggnation. Därför måste samarbetsformer med andra aktörer inom staden vidareutvecklas samt förnya, förankra och sprida riktlinjer för avfallslösningar.

Enligt beslut i kommunfullmäktige den 23 april 2019 har SVOA i uppdrag att från den 1 januari 2019 äga och driva stationära sopsugsanläggningar i *nya* exploateringsområden. Samt att äga och driva befintliga stationära sopsugssystem där staden i detaljplan ställt krav på sopsuglösningar. Detta nya ansvarsområde föranleder utveckling av externa samarbeten och processer såväl som bolagets interna processer och organisation.

Att åstadkomma under perioden 2019-2024:

- Uppnådd nivå om 70 % insamling av tillgängligt matavfall för biologisk behandling.
- Minskad avfallsmängd per stockholmare.
- Ökad andel avfall till återbruk och återvinning genom nya insamlingssystem närmare invånarna.
- Förbättrade förutsättningar för att minimera mängden felsorterat farligt avfall.
- Väl fungerande och effektivare grovavfallshantering med nya entreprenörsavtal.
- Vid ny- och ombyggnationer beaktas avfallsfrågorna redan i den inledande planeringen.
- Samarbetet med stadens exploaterings-, trafik- och stadsbyggnadskontor ska utvecklas och intensifieras för att möta allt mer komplexa förutsättningar för utbyggnaden av VA- och avfallsinfrastrukturen.
- Utvärdering och eventuell uppskalning av biokolanläggningen.
- Utredd och införd alternativ lösning till nuvarande nyckelhantering för tillträde till soprum.
- Aktivt arbete tillsammans med insamlingsentreprenörerna för att minska svarthämtning av avfall.
- Stärka avfallsrådgivningen till olika målgrupper, exempelvis fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag

- Framtagande av ny avfallsplan för år 2021-2024

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Ansvara för driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete					 Ansvara för verksamheten i GlashusEtt tillsammans med Exploateringskontoret och ta fram en plan för 2020
					Analys Under hösten kommer en plan tas fram för den fortsatta verksamheten i GlashusEtt.
					 Uppmuntra stockholmarna till en hållbar livsstil genom att kommunicera våra miljöbudskap i GlashusEtt
					Analys Verksamheten tar emot besöksgrupper och skolklasser två dagar i veckan.
 Ansvara för sopsugsanläggningar på stadens mark i nyproduktionsområden					 Utveckla former och förutsättningar för stationära sopsugar med huvudmannaskap hos SVOA
					Analys Övertagandeavtal för en handfull stora sopsugsprojekt tecknades innan sommaren mellan bolaget och exploateringskontoret. Arbetet fortsätter med framtagande av övertagandeavtal för ytterligare projekt samt även med vissa generella avtal så som exempelvis markavtal. Bolaget har tagit över ett flertal projekt i tidiga planeringsstadier, tagit fram förstudier avseende lämplighet i några av dessa samt i vissa fall även fattat beslut om lämplighet för sopsug eller ej. Arbetet pågår inom såväl bolaget som staden med att ta fram processkartläggningar, definiera samverkansbehov, ta fram gemensamma rutiner, generella avtal etc.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					På bolaget har övertagandeprojektet avslutats och ett implementeringsprojekt är under uppstart.
 Ansvara för övergripande samt riktad information och rådgivning i avfallsfrågor för att öka återvinningsgraden och uppmuntra återbruk					 Kartläggning av var vi mest effektivt når våra olika kundgrupper med information
					Analys Frågor om hur olika målgrupper vill ta emot information har ställs till fokusgrupper. Resultaten tillsammans med besöksstatistik ligger till grund för den vidare utvecklingen.
					 Se över organisation avseende utvecklad avfallsrådgivning
					Analys En översyn kommer att genomföras under hösten/vintern 2019/2020 gällande Avfallsavdelningens uppdrag och utformning. Tillkommande uppgifter och ansvar kommer att beaktas samt förändrade förutsättningar för verksamheten, exempelvis förslaget om införande av obligatorium för matavfall. Även resursfrågan kommer att beaktas.
 Arbeta för att minska stadens sårbarhet på kort och lång sikt i ett klimat i förändring och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning					 Plan för klimatanpassning
					Analys Arbetet är uppstartat men försenat på grund av omprioritering av personella resurser till stadens Miljöprogram. Arbetet kommer intensifieras under hösten.
 Arbeta för ökad informationsspridning till att alla stockholmare ska förstå och vilja delta i stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall.					 Kartläggning av var vi mest effektivt når våra olika kundgrupper med information
					Analys Frågor om hur olika målgrupper vill ta emot information har ställs till fokusgrupper. Resultaten tillsammans med besöksstatistik ligger till

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					grund för den vidare utvecklingen.
					❗ Marknadsföra vårt skolmaterial till Stockholms och Huddinges skolor
					Analys Fortsatta aktiviteter under hösten för att öka medvetenheten om vårt pedagogiska stöd till skolorna.
 Arbeta förebyggande med att förhindra översvämningar i byggnader vid häftiga skyfall					👉 Plan för klimatanpassning
					Analys Arbetet är uppstartat men försenat på grund av omprioritering av personella resurser till stadens Miljöprogram. Arbetet kommer intensifieras under hösten.
					👉 Vi ska föreslå permanenta åtgärder för att minska risken för källaröversvämningar i minst ett utsatt område vi redan känner till
					Analys Vi har problem med egna resurser för att slutföra aktiviteten under året men vi försöker lösa det med extern konsult.
 Arbeta med att säkra stadens långsiktiga dricksvattenförsörjning					🟢 Följa plan för Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV) för vattenverk
					Analys Ett flertal utredningar inom SFV är startade. Detaljprojektering av kolfilterhall och utredning av ultrafilterprocess på Lovö liksom projektering av nya långsamfilter och utredning av pumpar på Norsborg. Ny information från utredningarna och flertal beroenden påverkar tidplanerna.
					🟢 Ta fram en plan för hur Stockholms framtida vattendistribution ska kunna säkras i Stockholms Framtida Vattenförsörjning

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					SFV(kapacitetsutredning 2050)
					Analys Pågår enligt plan genom deltagande i projekt och utredningar.
					▶ Tillsammans med berörda avdelningar bemanna organisation för SFV-programmet
					Analys Enhet för Stockholms Framtida Vattenförsörjning är skapad och enhetschef tillsatt. Organisation är under uppbyggnad
					▶ Tillsammans med organisationen för SFV identifiera och rangordna de projekt som krävs för att nå långsiktigt mål.
					Analys Första tidplan är framtagen och kommer att bearbetas under hösten.
 Arbeta med att utveckla kommunikation, service och tillgänglighet gentemot brukare och kund	 Andel reklamationer vid avfallshämtning %			0,3	
	Analys	Reklamationerna har minskat och under perioden maj till och med augusti, så hamnar vi på 0,35 %, vilket innebär att vi nu ligger mycket nära vår acceptansnivå på 0,3 %. Då reklamationsnivåerna i början av året fortfarande låg högt, så kommer det ackumulerade årsutfallet troligtvis inte uppnå målet.			
	 Rent och hälsosamt dricksvatten enligt SLVFS 2001:30, § 7. (Uppfyllda gränsvärden)	3	3	3	
	Analys	Samtliga dricksvattenprov enligt ordinarie provtagningsschema bedöms tjänligt, helt utan anmärkning.			
					✓ Användavänligheten på svoa.se ses över
					Analys Svoa.se är nu anpassad efter det nya tillgänglighetsdirektivet. Uppdraget fortsätter och under hösten sker konceptutveckling för att förbättra informationen till kund via svoa.se.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					❗ Arbetsätt för att utvärdera och utveckla våra produkter, tjänster och service
					Analys Uppdraget flyttas till 2020.
					❗ Genomgång av samtliga blanketter och formulär till kund
					Analys Inventering av dokument och mallar har gjorts. Kvartstår att remissa och genomföra nödvändiga ändringar internt.
					✅ Utbildning i kundbemötande
					Analys Kundbemötandebildning klar och utbildningstillfällen är inplanerade under hösten.
					▶ Utveckla årsrapport för kundernas synpunkter med mer fokus på kundernas förslag
					Analys Årsrapporten sammanställs i slutet av året.
 Delta i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status.					▶ Leda stadens styrgrupp för God Vattenstatus
					Analys Vi deltar i stadens arbete genom att vara ordförande för stadens styrgrupp för god vattenstatus och vi har deltagit i samtliga av årets aktiviteter
 Fortsätta arbetet med mobila avfallslösningar för ökad servicegrad gentemot medborgarna					▶ Fortsätta arbetet med mobila avfallslösningar för ökad servicegrad gentemot medborgarna
					Analys En transporttjänst för avfall från kundens hushåll till poppen har testats under våren som ett pilotprojekt. Projektet var ett samarbetsprojekt mellan Exentric, Trafikkontoret och KTH. Vi inväntar utvärdering

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet	
					<p>från KTH.</p> <p>Ett ytterligare popup-återbruk är under byggnation hösten 2019. Det kommer att tas i drift våren 2020. Detta innebär att staden kommer att ha två olika ekipage av popup, vilket medger en tätare turlista och fler möjligheter till utställning runt om i staden.</p> <p>Upphandling av nytt avtal för mobila miljöstationen för farligt avfall pågår. Utredning pågår och arbete att utveckla tjänsten pågår in i 2020.</p>	
 Följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet, bland annat genom arbetsmiljö och miljöstyrande taxor	 Andel materialåtervinning för avfall som tas emot			34 %		
	Analys Totalmängden avfall har minskat kraftigt jan-juli 2019 jämfört med samma period 2018. Vi har sett en minskning av restfraktionerna porslin/fönster, trä och brännbart. Mängden materialåtervinning är däremot stabil. Ser man utvecklingen under 2019 så har materialåtervinningsfraktionerna jord och sten samt trädgårdsavfall ökat materialåtervinningsandelen under vår och sommar 2019 jämfört med årets första månader.					
	 Andel återbruk för material som tas emot i erbjudna insamlingssystem				3,4 %	
	Analys Mängderna återbruk har gått ned eftersom vi inte längre tar emot böcker i den utsträckning som vi gjort tidigare. Böcker är svåra att sälja/avsätta och därför har vi accepterat att Myrorna och Stadsmissionen inte tar med sig alla potentiella återbruksböcker från återvinningscentralerna.					
	 Antal avlämningsplatser för farligt avfall (st)				200	
	Analys Vi arbetar för att utöka butiksinsamling. Utredning av tillvägagångssätt behöver genomföras. Indikatorns relevans ska ses över eftersom kvalitet och nyttjandegrad på platserna är viktigare än antal platser.					
						 Framtagande av förslag till taxa för hushållsavfall för 2020
					Analys Förslag på styrande taxa för hushållsavfall 2020 är framtagen under våren och godkänd vid möte i avfallsnämnden den 12 juni samt därefter överlämnad till	

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					kommunfullmäktige för beslut.
					▶ Utredda förutsättningar för ett nytt plastsorteringsprojekt
					<p>Analys</p> <p>Ett nytt avtal för materialåtervinning av mjukplast startade i mars 2019. Förbättringsåtgärder tillsammans med mottagande leverantör pågår. Detta innefattar noggrannare sortering på återvinningscentralerna, med syfte att säkerställa tillräckligt rena fraktioner för att möjliggöra materialåtervinning. Mottagande leverantör av hårdplast förser bolaget med resultat från plockanalys och avsättning två gånger per år. Studiebesök till mottagningsanläggning ska planeras in under hösten 2019. I övrigt deltar vi i olika forum för plasthantering.</p>
 Hålla ihop stadens kommunikation med insamlingssystemen och verka för ökad fastighetsnära insamling och insamling i offentlig miljö.					▶ Bevaka ny lagstiftning gällande krav på producenter gällande avfall och rådgivning utifrån dessa.
					<p>Analys</p> <p>Enheten arbetar löpande aktivt med frågan, inhämtar all aktuell information, informerar berörda inom kommunen, samordnar möten inför samråd med Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI) etc.</p>
					▶ Etablerat samarbete med Trafikkontoret om insamling i offentligt miljö
					<p>Analys</p> <p>Detta arbete initierades för ett par år sedan och den kontorsövergripande arbetsgruppen har tagit fram dokumentet "Program för avfallshantering i det offentliga rummet" som därefter har uppdaterats årligen. Arbetet i denna konstellation fortsätter</p>

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					och kommer under året bli a hantera eventuellt behov av uppdatering beroende på nya förordningar om utökat producentansvar för förpackningar och tidningar.
					✔ Ta fram kommunikationsplan för Projektera och Bygg på hemsidan
					Analys Folder "Projektera och bygg för god avfallshantering" med riktlinjer är framtagen och ligger på svoa.se.
					▶ Tydliggöra informationen om stadens insamlingssystem på hemsidan
					Analys Under hösten tas en implementeringsplan för en ny namnhierarki fram för att förtydliga insamlingssystemet.
 I samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal, för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar					▶ Tillsammans med staden hitta gränsdragningar för dagvattenplanering
					Analys Diskussioner pågår med stadens förvaltningar om hur denna insats ska läggas upp.
 Initiera projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter, och utnyttja möjligheter till utökad finansiering via stadens särskilda klimatinvesteringsåtgärder samt externa medel såsom Klimatklivet.					👉 Kartlägga och fastställa arbetssätt för att söka externa medel för klimatsåtgärder
					Analys Aktiviteten är struken 2019, och kommer att tas ställning till i nästa års mål- och aktivitetsarbete.
					▶ Välja ut och initiera 4 energibesparande åtgärder.
					Analys En dialog pågår inom verksamheten för att få fram energibesparande åtgärder. Vi bedömer att det är möjligt att hitta 4 åtgärder.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet	
 Inrätta en avfallsrådgivning för fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag.					 Se över organisation avseende utvecklad avfallsrådgivning	
					Analys En översyn kommer att genomföras under hösten/vintern 2019/2020 gällande Avfallsavdelningens uppdrag och utformning. Tillkommande uppgifter och ansvar kommer att beaktas samt förändrade förutsättningar för verksamheten, exempelvis förslaget om införande av obilgatorium för matavfall. Även resursfrågan kommer att beaktas.	
 Intensifiera ansträngningarna för att nå stadens energieffektiviseringsmål genom att genomföra energieffektiviseringsåtgärder och andra utsläppsminskande åtgärder					 Starta upp arbetsgrupp med specialister för att identifiera möjlig energibesparing genom driftoptimering	
					Analys Inventering av lämpliga deltagare i arbetsgrupp pågår.	
						 Välja ut och initiera 4 energibesparande åtgärder.
						Analys En dialog pågår inom verksamheten för att få fram energibesparande åtgärder. Vi bedömer att det är möjligt att hitta 4 åtgärder.
 Långsiktigt minska klimatpåverkan genom att effektivisera energikrävande processer och minska utsläpp av klimatgaser från verksamheten					 Mäta lustgasutsläppen från rejektivattenreningen Bromma ARV	
					Analys IVL har kontaktats för att genomföra mätningen som kommer ske under första halvan av sista tertialet.	
						 Starta upp arbetsgrupp med specialister för att identifiera möjlig energibesparing genom driftoptimering
						Analys Inventering av lämpliga

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					deltagare i arbetsgrupp pågår.
					❗ Utredda lustgasutsläpp kontra drift av det biologiska reningssteget
					Analys Ny resurs finns och överlämning av uppdraget kommer att ske under hösten. Luftflödesmätare är installerad men inte fullt ut i drift. Troligtvis hinner inte så mycket data och information komma fram under 2019.
					▶ Välja ut och initiera 4 energibesparande åtgärder.
					Analys En dialog pågår inom verksamheten för att få fram energibesparande åtgärder. Vi bedömer att det är möjligt att hitta 4 åtgärder.
 Stärka stödet till nämnder och bolagsstyrelser i syfte att intensifiera matavfallsinsamlingen och effektivisera avfallshanteringen					▶ Bjuda in de kommunala bostadsbolagen till möten med tema matavfall
					Analys De kommunala bolagen kommer att inbjudas till "matavfallsdagen" i oktober. Vid behov kan ytterligare gemensamma möten ordnas under senhösten.
					▶ Bjuda in stadens miljö- och lokalsamordnare till möten med tema matavfall
					Analys Miljö- och lokalsamordnarna kommer att bjudas in till "matavfallsdagen" i oktober. Om utrymme finns på agendan hos resp. grupps sammankomster deltar gärna enheten med information och stöttning.
					▶ Individuella möten med resp. bostadsbolag gällande matavfallsinsamling

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					<p>Analys</p> <p>Under våren hade enheten kontakter med de kommunala bostadsbolagen inklusive Micasa och Sisab. Det är angeläget att vi under året får klarhet i vilka hämtställen där matavfallsinsamling inte är möjlig ur arbetsmiljösynpunkt. Detta för att hjälpa bolagen att se alternativa lösningar men också för att få en rättvisare anslutningsstatistik. Nya möten är inbokade i september-oktober.</p>
					<p> Informationsutskick om matavfallsinsamling till stadens förvaltningar</p>
					<p>Analys</p> <p>Statistik har skickats till de förvaltningar som efterfrågat detta under våren. I samband med byte av verksamhetssystem (BFUS) under våren har vi haft svårigheter att få fram tillförlitlig statistik vilket inneburit att vi inte gjort något allmänt utskick då varje utdata måste kvalitetsgranskas. Felsökning pågår.</p>
<p> Säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler samt undersöka möjligheterna att öppna ytterligare stadsnära sådana med målet om minst ett återbruk i varje stadsdel</p>					<p> Säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler</p> <p>Analys</p> <p>Arbete för att säkerställa markanvändningen pågår och intensifieras hösten 2019. Arbetet kommer att fortsätta under 2020 samt fortsättningsvis ingå som en kontinuerlig uppgift i verksamheten. Flera olika aktörer och faktorer spelar in i framtidens markanvändning och avdelningen behöver säkerställa ett långsiktigt och strategiskt arbete i frågan.</p>
<p> Tillsammans med andra myndigheter utveckla och</p>	<p> Andel nyanslutningar med LOD (Lokalt</p>			65	

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin.	Omhändertagaden av (Dagvatten)				
	Analys Årsmålet kommer troligen inte att uppnås då rutinerna och kraven för LOD-lösningar förändrats. Det har i sin tur inneburit att målvärdesberäkningen inte ger en fullständig bild. Vi kommer under året se över målvärde och uppföljning. Framöver kommer vi jobba med att förstärka argumenten utifrån den nya taxan beträffande LOD.				
					▶ Slutföra dagvattenansvarsutredning och implementera inom bolaget
					Analys På grund av omorganisation på trafikkontoret har deras del i denna insats prioriterats ned. En inledande kick-off för SVOA och Trafikkontoret hålls den 29/9. SVOA kommer driva sin del av projektet i projektform och extern projektledare är på plats under september. En gemensam styrgrupp är på väg att etableras. En tidplan för projektet kommer upprättas av projektledare. Preliminärt kommer avtal signeras under hösten och anläggningar kommer därefter succesivt lämnas över.
 Tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden utgå från riktlinjerna och åtgärdsåtgärden vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer					✔ Inrätta "Öppet hus" för dagvattenfrågor
					Analys Dagvattenutredarna på projektavdelningen har inrättat ett öppet hus för att svara på dagvattenfrågor i samband med exploateringsprojekt. Detta hålls en eftermiddag per månad
					▶ Leda stadens styrgrupp för God Vattenstatus
					Analys Vi deltar i stadens arbete genom att vara ordförande för stadens styrgrupp för god vattenstatus och vi har deltagit i samtliga av årets aktiviteter

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Uppföra, utveckla och äga infrastrukturen för en sorteringsanläggning för matavfallsinsamling och eftersortering av hushållsavfall i Högdalen					 Uppföra, utveckla och äga infrastrukturen för en sorteringsanläggning för matavfallsinsamling och eftersortering av hushållsavfall i Högdalen
					Analys Projektet pågår. Detaljplaneprövningen kolliderar med motsvarande för FUT (Förvaltningen för utbyggd tunnelbana) vilket medför försening i tidplan.
 Utveckla kompetens inom sjörestaurering, speciellt övergödning, inför genomförande av lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus					 Färdigställa och kontorsremissa samtliga lokala åtgärdsprogram som Stockholm Vatten har fått i uppgift att projektleda så att de är klara att lyftas till styrgruppen för god vattenstatus.
					Analys Alla åtgärdsprogram är eller kommer gå ute på kontoremiss innan årets slut. Långsjön är klart. 3 st ute nu och 2 st planeras för remiss i slutet av oktober och en i slutet av november. Vi räknar med att remissynpunkterna hinner arbetas in i respektive åtgärdsprogram före årsskiftet.
					 Vi ska bistå staden med kompetens i samband med sjörestaureringar
					Analys Pågår enligt plan genom fällning av Brunnsviken.
 Verka för ökad biogasproduktion	 Biogasproduktion vid reningsverken (Nkbm)	1 489 268	20 480 000	19 700 000	
	Analys Både Bromma och Henriksdals reningsverk har haft rötkammare ur drift för ombyggnation och underhållsarbete. Att prognosen är lägre nu jämfört med förra tertiet beror även på att tillgången till externt organiskt material från Scandinavian Biogas har varit lägre.				
	  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av			100 %	

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
	Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system				
	Analys Vi har 55 projekt som är påbörjade med BVB-bedömning. Dock har inga avslutats ännu.				
	 Andel farligt avfall i hushållsavfall	0,1		0,12 %	
	Analys Plockanalys genomfördes under 2018. Ingen ny kommer att genomföras under 2019.				
	 Andel matavfall till biologisk behandling av förväntad uppkommen mängd			50 %	 Medverka i projekt MACRO för att bli utreda möjlighet för kvarn-till-tank-system för matavfallsinsamling
	Analys Helårsprognosen för mängden matavfall som går till biologisk behandling ligger på ca 27 %, långt under stades målvärde på 50%. Detta trots att antalet hämtställen ökar planenligt. I augusti i år fanns det 4 028 fler hämtställen än i augusti 2018 men mängden avfall var bara 78 ton högre. Mängden matavfall i augusti ger en snittvikt på 74 kg per hämtställe, att jämföras med 119 kg föregående år i augusti. Skälet till skillnaden behöver analyseras tillsammans med driften.				Analys Projektet har slutredovisats under hösten 2018. Bland annat har en systemhandling avseende system för matavfallsinsamling med kvarn till tank tagits fram för delar av kommande bebyggelse. Dessutom har utredningar och tidig planering avseende en eventuell framtida pilotanläggning för omhändertagande av utsorterat svartvatten och kvarnat matavfall i Louden påbörjats.
					 Projekt med Stockholms Hamnar gällande matavfallsinsamling från fartyg och verksamhet
					Analys Enheten har kontinuerliga möten med Hamnen, ca en gång /kvartal. För närvarande planeras för ett förberedevykort till skärgårdstrafiken inför kommande obligatorium. Stockholm Vatten och Avfall tar fram materialet och Hamnen skickar ut.
	 Antal av 15 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam			15 st	 Arbeta med uppströmsarbete enligt handlingsplan och aktivitetslista
	Analys Följs upp på årsbasis. Analyser utförs på metaller månadsvis och organiska ämnen kvartalsvis och de är utförda. Vi ser små (naturliga) förändringar men inga tydliga trender.				Analys Revaq-arbetet följer i stort gällande handlingsplaner och aktivitetslista. Provtagning av spillvatten

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					i upptagningsområdena till Bromma och Eolshälls är genomförda. Även provtagning av hushållsspillvatten från Skarpnäck och Norra Djurgårdsstaden. Extern revision på Bromma reningverk i maj medförde 6 avvikelser, varav en bedömdes som större. Samtliga avvikelser är åtgärdade. Fram till augusti 2019 är halterna i slammet av kvicksilver, silver och bly de lägsta någonsin. Kadmiumhalten är marginellt högre än 2017 och 2018 men ändå på en låg nivå. Kromhalten i slammet från Bromma har varit förhöjd under två perioder. Det är oklart var kromet kommit ifrån.
	  Köpt energi (GWh)			165 GWh	
	Analys Årsmålet är för lågt satt med tanke på att staden växer vilket innebär fler anslutna till vatten/avlopp/avfall. Vattenförbrukning denna sommar är lägre än föregående år, men det räcker troligtvis inte för att nå målet.				
	  Köpt energi för värme, tappvarmvatten, komfortkyla samt fastighetsel (enligt Boverkets definition för fastighetsenergi) per kvadratmeter A-temp (kWh/m ²)				
	Analys Diskussioner pågår med Energicentrum kring vilka indikatorer SVOA ska följas upp på. Den här kan komma att ligga med i framtiden men i dagsläget har vi ingen separerad uppföljning som kan rapporteras.				
	  Mängden hushållsavfall per person			468 kg/pers	
	Analys Mäts årligen i april efterföljande år.				
	  Årlig energiproduktion baserad på solenergi (MWh)			0 MWh	 Utreda var i verksamheten en ny solcellsanläggning kan installeras
	Analys Huset där solcellsanläggningen tidigare var placerad renoveras. Solcellerna planeras att återmonteras under hösten.				Analys I vårt planeringsarbete har vi nu kommit fram till att vi ska placera solcellsanläggningen på Bromma

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					Återvinningscentral. I nästa steg behöver en projektering göras för att säkerställa att detta fungerar tekniskt.
					 Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafiknämnden ta fram en strategi för att genom innovationer och en god stadsmiljö öka återvinningen och minska nedskräpningen
					Analys Gemensamt framtaget "Program för avfallshantering i offentlig miljö". Detta program har sedan uppdaterats under åren och samarbetsforumet lever vidare.
					 Stockholm Vatten och Avfall AB ska stärka stödet till nämnder och bolagsstyrelser i syfte att intensifiera matavfallsinsamlingen och effektivisera avfallshanteringen
					Analys Dialog om ökad matavfallsinsamling pågår med de kommunala bostadsbolagen och miljö-/lokalsamordnare på stadens förvaltningar. De kommer också att bli inbjudna till matavfallsdagen där föredrag med goda exempel bl a står på programmet och en utställning där vi har leverantörer med olika produkter kopplat till utsortering av matavfall. Representanter från entreprenörer, internhanterare samt medarbetare från SVOA kommer att finnas på plats för frågor,
					 Stockholm Vatten och Avfall AB ska ta fram en plan för GlashusEtt och hur miljö- och VA-

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					information ska utvecklas för framtiden
					Analys Studie pågår huruvida Glashus Ett är rätt plattform för VA-kommunikation eller ej.

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stockholms taxor är idag bland de lägsta i landet. Taxorna kommer dock att öka under kommande år som en följd av stora kapacitets- och miljöinvesteringar i verksamheten. Stockholm Vatten och Avfall arbetar för en ökad helhetssyn och breddad kompetens inom sina ansvarsområden. Bolaget planerar för att öka förnyelsetakten på VA-ledningsnätet och ett flertal initiativ för kapacitetshöjande åtgärder och underhåll på verk och ledningsnät pågår.

För att få en gemensam kundsyn och ett genomtänkt kundbemötande i en sammanhållen organisation för vatten, avlopp och avfall är ett flertal initiativ i gång. För att tillgodose behoven hos våra olika kundgrupper pågår ett löpande arbete med att utveckla webblösningar som gör det enklare för kunder att uträtta sina ärenden på webben genom självbetjäningssystem. Arbetet med att införa en plattform för digital tillgänglighet och ytterligare förenkling för kommunikation och service för kunder och entreprenörer fortsätter.

Bolaget arbetar med flera initiativ för utveckling av socialt och miljömässigt kravställande samt uppföljning och affärsmässighet vid upphandlingar.

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Analys

För att verka för kostnadsmedvetenhet och god ekonomisk hushållning har Stockholm Vatten och Avfall under året stärkt upp de funktioner som arbetar med ekonomisk uppföljning och styrning av drift- och investeringsverksamheten. Controllerfunktionen har brutits ut till en egen enhet för att skapa ökat fokus på verksamhetsstyrning. Bolaget kommer att intensifiera arbetet med vidareutveckling av analysverktyg, avvikelshantering, prognossäkerhet, budgetföljsamhet och investeringsstyrning.

Stockholm Vatten och Avfalls verksamhet präglas av stadens tillväxt och stort hållbarhetsfokus. Att tillgodose den funktionalitet som behövs vid stadens expansion, inom hållbarhetsområdet och samtidigt tillhandahålla förväntad medborgarservice är resurskrävande. Genom god kostnadsmedvetenhet och verksamhetsstyrning strävar bolaget ständigt efter att ha hålla indirekta och administrativa kostnader nere, och att hålla andelen inom årsmålet. Samtidigt har verksamheten ett stort fokus på att förbättra arbetssätt och verktyg för att bidra till ökad effektivitet i resursutnyttjandet, inte minst genom digitaliseringsprojekt. Bolagets resurs- och kompetensförsörjningsplaner som beskrivs under avsnitt 3.2, innefattar både egen personal och konsulter och är ett viktigt verktyg i planeringen.

Behov av extern kompetens analyseras och planeras och verksamheten tar aktiva beslut inför avrop av extern personal. Kostnaderna skall inrymmas i budget och prognos och följs kontinuerligt upp och utvärderas. För att ha en flexibilitet t ex inom projektverksamheten vid toppar och dalar samt för resurssättning vid svårplanerade exploateringsprojekt där bolaget inte kan styra över planeringen, är det nödvändigt att kunna anlita extern kompetens. Genom ett strukturerat arbete för planerat underhåll och relevanta ramavtal för konsultuppdrag kan dock kostnaderna hållas nere.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Ha god prognossäkerhet genom att bedöma avvikelser under året och vidta åtgärder för att hålla given budget. Verksamhetsområden där god prognossäkerhet har varit svår att uppnå ska identifieras och prioriteras.	 Prognossäkerhet per avdelning +/- 5% Analys Bolaget har sedan länge en process för månadsuppföljning och sedan 2018 finns ett bolagsmål för prognossäkerhet. Uppföljningen kommer att vidareutvecklas och kalibreras under året. Driftresultatet ackumulerat T2 är totalt 6,7% bättre än prognos 1 och fördelas sig per avdelning enligt följande.	356 301			
 Utveckla lösningar för kunder att följa och minimera sina avfallsmängder och förenkla tillgång till tjänster hos bolaget					 Identifiera kundnyttor för kundapp Analys Ett kundreseuppdrag har genomförts. En kundapp lanseras under hösten för att kunna testas och vidareutvecklas. En lansering sker under 2020.
	  Andel administrations- och indirekta kostnader	12,4 %		12,4 %	
	Analys Administrationskostnader har ökat något jämfört med P1 främst pga GSIT och befarade kundförluster i Avfall, men är inom ramen för budget.				
	  Avvikelse investeringsbudget, %	-4,36 %	3 046 mnkr	3 185 mnkr	
	Analys Prognos 2 är något lägre än budget (3 046 vs 3 185 mnkr). Se kommentarer under den ekonomiska analysen.				

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
	 Resultat efter finansnetto(mnkr)	52	13	99	
	Analys Se kommentarer under den ekonomiska analysen.				

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Analys

Under året införs ett nytt processororienterat verksamhetsledningssystem (Kompassen) där hela verksamhetens huvudprocesser och arbetsflöden finns kartlagda. Systemet är webbaserat och kommer att innehålla verksamhetsarkitektur, rutinbeskrivningar, styrande dokument mm.

Integrationen av VA- och avfallsverksamheten i ett gemensamt kund- och debiteringssystem (BFUS) implementerades under våren 2019. Tillsammans med mobila lösningar/appar som utvecklas kommer den gemensamma lösningen att bidra till intern effektivitet och tillgänglighet för våra kunder och entreprenörer.

Vad gäller dataskyddsfrågor har bolaget utifrån mognadsanalysens resultat kartlagt processer för hantering av begäran om rättigheter enligt GDPR och tillsatt roller och ansvar i arbetsprocessen. Under hösten kommer generell utbildning att genomföras för samtliga medarbetare. Därutöver kommer fördjupad utbildning att tas fram för specifika målgrupper.

Under 2019 har en visselblåsar-funktion etablerats och en plan för systematiskt antikorrupsions-arbete är under framtagande. Detta är en viktig del i att motverka att organiserad brottslighet får fäste inom bolagets verksamhetsområden.

Bolaget arbetar med flera initiativ för utveckling av socialt och miljömässigt kravställande samt uppföljning och affärsmässighet vid upphandlingar. Medarbetare från upphandlingsenheten samt upphandlingschefen deltar därutöver fortsatt i stadens projekt VINST (Verktyg för Inköp i Stockholms stad), där bolaget även har representation i projektets operativa styrgrupp. I delprojekten för upphandling av nytt upphandlings- och avtalssystem och utveckling och införande av gemensamma processer för inköp och upphandling har bolaget deltagit mycket aktivt. Stockholm Vatten och Avfall kommer att vara med som pilot vid implementering de nya systemen.

Bolagsmål: Vi har hållbara effektiva processer

En viktig utgångspunkt för att uppnå effektivitet är kartlagda och tydliga processer samt ett strukturerat förbättringsarbete i verksamheten. För att underlätta verksamhetsstyrning, förbättringsarbete och för att tillhandahålla ett användarvänligt stöd till våra medarbetare ska vi under perioden vidareutveckla bolagets verksamhetsledningssystem, Kompassen. Genom att ha väldokumenterade processer och rutiner, effektiva arbetssätt samt lättillgängliga styrdokument ska vi skapa en effektiv och hållbar arbetsplats med tydlig målbild. Med hjälp av ett processororienterat arbetssätt, god dokumentation och digitala verktyg ska vi minska personberoenden. Åtgärdsplaner från risk- och sårbarhetsanalyser ska ytterligare bidra till en säker och robust verksamhet.

Som en samhällsbyggare i framkant ska vi satsa på och ligga långt fram inom digitalisering och moderna verktyg. Vi ska ha en tydlig och effektiv IT-styrning som är kopplad till våra verksamhetsprocesser och bidrar till systemutveckling och en robust systemarkitektur. IT-strukturen ska möjliggöra automatisering, robotifiering och effektivisering genom digitala verktyg. Bolaget ska utveckla sin innovationsförmåga och arbeta systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på effektiva arbetssätt i samverkan

med berörda intressenter.

Bolaget arbetar sedan länge med hållbarhetsfrågor och ska under de kommande åren vidareutveckla hållbarhetsarbetet i enlighet med riktlinjer från Stockholms stad. För att stadens mål om ett fossilbränslefrött Stockholm ska uppnås behöver vi planera för att fasa ut kvarstående fossila bränslen ur egen likväl som upphandlad verksamhet. Vi behöver fortsätta med kompetensutveckling av medarbetare och samarbetspartners i hållbarhetsfrågor för att nå stadens mål liksom för att kunna föregå med gott exempel vad gäller intern avfallshantering, materialval mm. Bolaget ska genomföra upphandlingar och inköp i enlighet med lagkrav och stadens riktlinjer, inte minst för att minska klimatpåverkan. Vi ska även arbeta med vidareutveckling av avfallsverksamhetens rutiner vid upphandling, övergång av kontrakt och krisplanering.

Vi behöver vidareutveckla vår processororienterade informationshantering och ta fram en dokumenthierarki samt standardiserade processer för hantering av information. Vi ska även ta fram en långsiktig strategi för informationshantering och långtidslagring som säkerställer spårbarhet och långsiktig tillgänglighet till vår information.

För att bidra till hållbarhet i stadens finanser ska vi bedriva en kostnadseffektiv verksamhet med god ekonomistyrning och prognossäkerhet både inom drift- och investeringsverksamhet.

Att åstadkomma under perioden 2019-2024:

- Öka verksamhetens robusthet genom åtgärder som baseras på årliga risk- och sårbarhetsanalyser.
- Bidra till stadens arbete med en smart och uppkopplad stad.
- Öka effektiviteten och minska personberoenden genom processororienterade digitala arbetssätt.
- En plan för våra IT-system som är effektiv, accepterad och kommunicerad, samt följer stadens krav och digitaliseringsprogram.
- Vi ska bli branschledande inom mobilitet och moderna verktyg så att det kommer våra medborgare och kunder till godo, exempelvis genom utvecklad tillgänglighet, kundhantering, fjärravläsning, interna flöden och driftflöden på ledningsnätet.
- En systematisk innovationsverksamhet i samarbete med berörda intressenter.
- Delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH.
- Ett samlat och tydligt hållbarhetsarbete som genomsyrar all planering, redovisning och uppföljning.
- Tydliga fokusområden för hur vi i vårt dagliga arbete kan bidra i det interna hållbarhetsarbetet utifrån genomförd GAP-analys.
- Färdigställa gemensamma riktlinjer för underhållsverksamheten.
- Intensifiera ansträngningarna för att nå stadens energieffektiviseringsmål genom att genomföra energieffektiviseringsåtgärder och andra utsläppsminskande åtgärder.
- Inom upphandlingsområdet säkerställa att införandet av kategoristyrning, gemensamma arbetssätt, processer och systemstöd får effekt i organisationen tillsammans med projekt VINST (Verktyg för inköp i Stockholms stad).
- Vidareutveckla avfallsverksamhetens rutiner vid upphandling, övergång av kontrakt och krisplanering.
- En strategi och användarvänliga processer och verktyg för informationshantering som säkerställer hållbarhet, informationssäkerhet och enhetlighet i våra arbetssätt.
- Bidra till att Stockholm har långsiktigt hållbara finanser genom god ekonomistyrning, kostnadsmedvetenhet, budgetföljsamhet och prognossäkerhet.
- Vidareutveckling av investeringsverksamheten med fokus på styrning och effektivitet vad gäller kostnadsmedvetenhet likväl som energieffektivitet och prioritering.

Bolagsmål: Vi finns till för våra kunder

Under de kommande åren ska vi öka kundfokus i hela organisationen. Vi ska utveckla medarbetarnas förståelse för kundfrågor samt säkerställa enhetlighet och hög kvalitet i vårt bemötande. Vi måste se entreprenörer och konsulter som samarbetspartners, vår förlängda arm, för att ha en gemensam bild av den tjänst vi ska leverera till stockholmaren.

Bolaget fortsätter att förädla synergier av sammanslagningen av verksamheterna vatten och avfall så att vi arbetar på ett enhetligt sätt med våra kunder. Med tydlig och proaktiv kommunikation ska vi berätta vilka vi är, vad vi vill och vad vi gör vilket leder till ett starkt varumärke med hög kännedom och högt förtroende.

Våra tjänster och service ska ha hög tillgänglighet, vara användarvänliga och utvecklas efter kundens behov. Vi utvecklar vår kunddialog genom att analysera kundundersökningar, synpunktsrapporter och webbenkäter samt de förbättringsområden som kommer fram ur kundresearchen. På det sättet kan vi utveckla vår verksamhet så att vi kan leva upp till kundens önskemål och förväntningar.

Vi ska fortsätta att hitta fler samarbetsmöjligheter för att nå ut till fler och för att möta framtidens utmaningar. För att minska avfallsmängden och att värna vattenmiljön måste vi engagera och motivera stockholmarna till en hållbar livsstil.

Att åstadkomma under perioden 2019-2024:

- Tydliga och mätbara servicemål.
- Öka tillgängligheten till våra tjänster och service genom att förenkla och förtydliga vårt språk och våra begrepp.
- Utbildningsprogram för kundbemötande.
- Utveckling av det digitala kundmötet.
- Strategi för vår framtida besöksverksamhet.
- Riktade kommunikationsinsatser för att skapa nödvändiga beteendeförändringar.
- Utveckla dialogen med boende och verksamheter som berörs av våra stora arbeten.
- Extern synlighet genom deltagande på strategiskt viktiga evenemang och mässor.
- Ett strategiskt mediearbete som stöttar verksamhetens uppdrag.

Bolagsmål: Vi är en attraktiv arbetsgivare

Stockholm Vatten och Avfall ska vara förstahandsvalet som arbetsgivare för våra målgrupper. Genom att våra medarbetare upplever oss som den bästa arbetsgivaren blir de stolta ambassadörer som sprider vårt goda rykte vidare. Bolagets återkommande samarbete med skolor, universitet och forskare bidrar inte bara till att vi är med och utvecklar individer och branschen, det är också en viktig del i att synas i rätt forum och locka till oss våra framtida medarbetare. Bolaget ser stora möjligheter i att erbjuda individer som idag står utanför arbetsmarknaden möjlighet att istället bidra hos oss. Därför ska vi under perioden arbeta fram program för att ta tillvara på dessa individers potential och utveckla den så att de i framtiden vill och kan jobba hos oss.

Chefer och medarbetare ska ha de bästa förutsättningarna för att lyckas i sina uppdrag är en självklarhet. För att stötta detta kommer fokus ligga på att skapa smarta, digitala och hållbara arbetsplatser som också möjliggör effektiv dialog om mål och förväntningar på individnivå. Alla ska veta vilka mål som ska nås och hur man kan bidra till att uppnå dessa samtidigt som vi genom direkt feedback medvetandegör individer om hur de möter förväntningarna. Våra medarbetare ska tidigt inkluderas i framtidsspaning och i större utsträckning delta i dialogen om hur vi förbereder oss för kommande utmaningar. På så sätt kan vi fortsätta kompetensutveckla våra medarbetare så att vi står ännu bättre rustade inför framtida utmaningar.

Bolaget behöver också investera i att stärka ledarskapet och medarbetarskapet ytterligare. Vi ska ha ett ledarskap och ett medarbetarskap som bidrar till att både verksamheten och individer lyckas i målsättningarna. Under perioden kommer vi förtydliga vilket medarbetarskap och ledarskap som eftersträvas, ställa tydliga krav på dessa och följa upp att de efterlevs.

Att alla anställda ska uppleva stort engagemang och ta ansvar för sina uppdrag är självklart för oss, dock är det lika viktigt att alla ges utrymme för återhämtning och tid till ett värdefullt liv utanför arbetet. Vi kommer därför aktivt jobba för att allas uppdrag är både säkra och hållbara över tid och erbjuda stora möjligheter för varje enskild individ att leva ett sunt och hållbart liv i stort.

Att åstadkomma under perioden 2019-2024:

- Synliggöra hur alla anställda kan bidra till sin egen och bolagets utveckling
- Säkerställa att alla anställda känner sig inkluderade och delaktiga i bolagets framgång
- Etablera en arbetsplats som erbjuder effektiva arbetssätt och direkt feedback
- Säkerställa att våra medarbetare har rätt förmåga och kompetens för att möta framtida utmaningar
- Säkerställa ett bra ledarskap och medarbetarskap över hela bolaget
- Möjliggöra att alla anställda kan göra sunda och hälsosamma livsval
- Synas och verka i forum som säkrar vår framtida kompetensförsörjning

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Arbeta för att ha en kostnadseffektiv och ändamålsenlig lokalanvändning för att frigöra lokaler för annan användning eller utveckling					 Ta fram en bolagsgemensam arbetsplatsstrategi som säkerställer smart och hållbar användning av bolagets resurser
					Analys Arbetet med en bolagsgemensam arbetsplatsstrategi pågår enligt tidplan. Steg 1 har genomförts och resultat har presenterats för ledningsgruppen där projektet ett uppdrag att fortsätta med arbetet. Steg 2 innefattar förslag till mål och ramverk för en gemensam arbetsplatsstrategi, och detta beräknas vara klart till den 1/11.
 Bidra till stadens arbete med En smart och uppkopplad stad					 Digital utveckling, AI eller annan utveckling för kund.
					Analys Vi har två robotprojekt där vi ska underöka genomförbarhet i samverkan med SLK. Ett projekt syftar till att effektivisera avvikelsehanteringen för våra sopentreprenörer med stöd av en robot. Det andra projektet syftar till att rationalisera avtalsadministrationen för hantering och uppföljning av våra kundavtal. Båda projekten visar på en snabb återbetalningstid och högt värde för Stockholm stad i prioriteringsverktyget.
					 Leverera en första version av ett sammanhållet BFUS.
					Analys Det gemensamma verksamhetssystemet BFUS

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					driftsattes i mars, och fungerar enligt plan för både VA- och avfallsverksamheten.
					▶ Vidareutveckla Mina sidor
					Analys Vi har utvecklat BankID för våra kunder så att det är möjligt att logga in på Mina sidor med BankID.
 Delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH					▶ Höja kunskapsnivån kring digitaliseringsteknikens möjligheter inom bolaget i samverkan med KTH och andra externa experter.
					Analys Bolaget har träffat några intressanta bolag som med ny teknik visat nya möjligheter. Arbetet ska prioriteras efter omställningen till GSIT 2.0.
					▶ Medverka i aktiviteter initierade av Vattencentrum
					Analys Efter sommaren har bolaget medverkat på Vattencentrums strategidag för styrelsen. Utöver det har skett diverse samordning.
					▶ Utveckla arbetssätt för digitaliseringsarbete och etablera tvärfunktionella förbättrings- och innovationsteam (inom bolaget och staden).
					Analys Bolagets arbete med tvärfunktionella team fortsätter. En gemensam första enterprise-arkitektur som beskriver våra processer och övervägande del av våra system är etablerad. Arbetet med informationsarkitekturen som får ihop processer och system utökas, vilket ger oss nya förutsättningar i vårt digitaliseringsarbete.
 Ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens.	 Aktivt Medskapandeindex	82		82	
	Analys Resultatet för medskapandeindex illsammans med analyserna av övriga index från medarbetarenkäten visar att vårt aktiva arbete med att stärka ledarskapet och involvera medarbetarna i både målarbete och i dialog om den egna utveckling samt uppföljning av enskilda resultat har bidragit till att vi fortsatt har höga resultat på området.				

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					 Förenkla resurs- och kompetensförsörjningsplanerna
					<p>Analys</p> <p>Mallen för resurs- och kompetensförsörjning har omarbetats för att gör den så användarvänlig som möjligt. Syftet är att ge chefer förutsättningar att ligga steget före planera och agera för sina enheters kommande resurs- och kompetensbehov.</p> <p>Fokus varit att ge chefer en enkel överblick över nuvarande resurser (anställda och inhyrda konsulter), samt kommande kända avgångar.</p> <p>Eventuella resurs- och kompetensgap hanteras i den kopplade åtgärdsplanen. Beslut om åtgärder som ligger utanför chefens mandat lyfts i enighet med beslutanderätt i personalfrågor. Beslut kring resurser och kompetenser som kan få ekonomisk påverkan redovisas och ger chefer förutsättningar att äska medel i budgetarbetet.</p>
					 Sätta bolagsövergripande åtgärdsprogram för att etablera relation med våra viktigaste målgrupper.
					<p>Analys</p> <p>Arbetet är planerat att starta i oktober.</p>
 Säkerställa att stadens upphandlingar används som ett medel att kvalitetsutveckla verksamheterna samt driva utvecklingen i innovativ och ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar riktning.					 Bolaget ska i relevanta upphandlingar ställa krav på socialt ansvar
					<p>Analys</p> <p>Som en del av upphandlingsstrategiarbetet genomförs riskanalys och från upphandling till upphandling avgörs vilka krav som är relevanta att ställa.</p>
					 Definiera krav samt vilka krav som ska användas för vilka upphandlingar
					<p>Analys</p> <p>Utgår från Program för upphandling och inköp, bilaga "Socialt ansvar" samt för en dialog med Arbetsmarknadsförvaltningen. Har definierat när och på vilket sätt krav ska ställas.</p>

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					<p>▶ Genomföra uppföljning av hållbarhetskrav i upphandlingar</p>
					<p>Analys</p> <p>Utökad samarbete mellan enheterna Hållbarhet och Upphandling kring uppföljning. Bolaget har tagit stöd av Kemikaliecentrum för uppföljning av krav på certifikat mm. För första gången kommer bolaget att börja utkräva vite pga ej redovisad dokumentation avseende kemikalier och innehåll i bl a yrkeskläder.</p>
<p>🏰 Utveckla sin innovationsförmåga och arbeta systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på effektiva arbetssätt</p>					<p>▶ Implementera arbetssätt för utveckla våra processer genom Kompassen, vårt verksamhetsledningssystem</p>
					<p>Analys</p> <p>Ett grundläggande ramverk för utveckling av bolagets processer genom Kompassen finns framtaget. Vårt nuvarande arbetssätt kommer att genomlysas och utvärderas under hösten.</p>
<p>🏰 Utveckla sina rutiner vid upphandling, övergång av kontrakt, och krisplanering gällande avfallshanteringen</p>					<p>▶ Översyn av Avfalls rutiner kring upphandlingar och kopplingar till bolagets krisledningsgrupp</p>
					<p>Analys</p> <p>Arbete pågår mellan upphandlingsenheten och avdelning Avfall för att dra nytta av lärdomar och erfarenheter inför kommande upphandlingar.</p>
	<p>🏰 ● Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram</p>			87 %	
	<p>Analys</p> <p>Plan finns för hur avtal ska följas upp i samtliga avtal > 2 mnkr.</p>				
	<p>🏰 ● Index Bra arbetsgivare</p>	87		87	
	<p>Analys</p> <p>Målvärde uppnått. Trots redan högt resultat ökade årets resultat med ytterligare en procentenhet enligt plan.</p> <p>Bolagets chefer har under perioden arbetat aktivt med att inkludera sina medarbetare, skapa delaktighet och kontinuerligt följa upp arbetet och resultat. Bolaget arbetar aktivt med likabehandlingsfrågor samt att vi under perioden utvecklat rehabiliteringsprocessen och tidigt agerar på signaler om ohälsa.</p>				

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
	   Sjukfrånvaro	2,4 %	3,5 %	3,5 %	
	<p>Analys</p> <p>Sjukfrånvaron totalt har minskat under perioden. Bolaget jobbat aktivt med alla sjukskrivningarna för att individer ska kunna återgå snabbare till arbete. Till viss del kan det dock bero på att medarbetare inte rapporterar sjuktillfällen lika aktivt under sommarperioden. Under perioden har en rehabiliteringssamordnare utsetts hos vår företagshälsovård som i utifrån våra behov kan ge oss bättre förutsättningar att lyckas med rehabiliteringsärenden.</p>				
	   Sjukfrånvaro dag 1-14	1,1 %	1,5 %	1,5 %	
	<p>Analys</p> <p>Kortidssjukfrånvaron har minskat under perioden. Bolaget har utvecklat processen för proaktivt hälsoarbete, och utbildning av alla chefer är genomförd. Då chefer jobbar aktivt med att fånga upp signaler på ohälsa och sätter in handlingsplaner, minskar sannolikheten att medarbetare hamnar i sjukskrivning.</p>				